

KARTA BEZPEČNOSTNÝCH ÚDAJOV

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania: máj 2004
Vydanie: O2

Číslo KBÚ: F 6
Strana: 1 z 3

1. IDENTIFIKÁCIA CHEMICKEJ LÁTKY OZNAČENIE PRODUKTU A SPOLOČNOSTI

601-004-00-0 bután

1.1 Dátový list

Názov výrobku Propán bután zmes
Chemický názov Propán
Bután
Chemický vzorec C₃H₈
C₄H₁₀

1.2 Použitie

Na vykurovanie a pohon motorových vozidiel a priemyselné využitie spaľovaním v špeciálnych horákoch.

1.3

Dodávateľ Air Products Slovakia,
s.r.o.

Kontaktná adresa:

Telefón 02 / 53419119
Fax 02 / 53419537
Ulica Mlynské nivy 74
PŠČ / mesto 82105 Bratislava
IČO 35755326
Tiesňové volanie 02/ 534119119
00420476163416(24 hod.
denne)

1.4 Organizácia poskytujúca informácie v núdzových prípadoch

Toxikologické informačné stredisko

Limbová 5, Bratislava
Núdzové tel.č. 02/54774166
stálej služby

2. ZLOŽENIE CHEMICKEJ LÁTKY

	letný	zimný
C ₂ - uhľovodíky a inertné plyny % max.	7	
C ₃ - uhľovodíky % min.	30	55
C ₄ - uhľovodíky %	30 - 60	15 - 40
C ₅ - a vyššie uhľovodíky % max.	3	2
Nenasýtené uhľovodíky % max.	60	65
Sírovodík mg/kg max.	0,2	
Celková síra mg/kg max.	200	
Odparok mg/kg max.	100	

Poznámka :

C₅ uhľovodíky a vyššie môžu byť nahradené čiastočne alebo celkom C₄ uhľovodíkmi, pričom súčet obsahov uhľovodíkov C₄ a C₅ a vyšších neprekročí pri letnom druhu 63 % a zimnom 42 %.

CAS – č. 74-98-6 propán
106-97-8 bután
EINECS – č. 200-827-9 propán
203-448-7 bután
IDX č. 601-003-00-5 propán

3. IDENTIFIKÁCIA RIZÍK

Výstražný symbol : F+
Špecifické riziko (R vety) :

R 12 Mimoriadne horľavý
Bezpečnostné zaobchádzanie (S vety):
S 9 Uchovávať nádobu na dobre vetranom mieste
S 16 Uchovávať mimo dosahu zdrojov zapálenia –
Zákaz fajčenia
Klasifikácia : F+; R12
Iné údaje Tci 6,0 (propán) ; 5,7 (bután)
Skvapalnený horľavý a výbušný plyn.

4. OPATRENIA PRVEJ POMOCI

Všeobecné pokyny :

Vdychovanie nízkej koncentrácie plynu so vzduchom má mierne narkotické účinky na centrálnu nervovú sústavu, ktorá vedie k depresiam. Vdychovanie vysokej koncentrácie plynu so vzduchom môže spôsobiť kómu, ktorej predchádza stav podobný opitosti a strata svalovej koordinácie. Narkotické účinky sa prejavujú až pri koncentráciách ďaleko vyšších ako je medza zápalnosti. Vzhľadom k tomu, že môže vo vzduchu nahradiť kyslík, pôsobí ako jednoduchý asfyziant (látko spôsobujúca dusenie).

V prípade nadýchnutia :

Postihnutého je treba premiestniť zo zamoreného priestoru na čerstvý vzduch. Udržiavať v teple a kľude. Pri ťažších prípadoch použiť dýchací prístroj. Ak postihnutý nedýcha, je treba zaviesť umelé dýchanie z úst do úst, prípadne umelé dýchanie s vonkajšou masážou srdca. Privolať lekára. Dbáť na vlastnú bezpečnosť.

Pri styku s pokožkou a zasiahnutí očí:

Pri zasiahnutí pokožky, alebo očí kvapalným plynom dochádza odparovaním plynu pri cca -22°C ku vzniku studených popálenín / omrzlín. Postihnuté miesto minimálne 15 minút oplachovať vodou. Uvedomte si, že aj drobné povrchové popáleniny vyžadujú sterilné ošetrovanie pri poskytovaní prvej pomoci a definitívne ošetrovanie v lekárskej ambulancii.

Pri požití :

Vzhľadom na Fyzikálno - chemické vlastnosti sa prehltnutie nepovažuje za možný prípad expozície.

5. PROTIPOŽIARNE OPATRENIA

Vhodné hasiace médiá :

Môžu sa použiť všetky známe hasiace prostriedky. Uprednostniť práškové hasiace prostriedky a CO₂.

Nevhodné médiá : -

Zvláštne nebezpečenie :

Horľavý, výbušný plyn. S kyslíkom a so vzduchom tvorí výbušnú zmes.

Špeciálne postupy : Podľa možnosti zastaviť unikanie plynu. Pozor na unikanie skvapalneného plynu. Odstrániť nádobu z dosahu plameňa, alebo z bezpečnej vzdialenosti chladiť vodou. Unikajúci horiaci plyn hasiť len v nevyhnutnom prípade. Môže dôjsť k spontánnemu

KARTA BEZPEČNOSTNÝCH ÚDAJOV

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania: máj 2004
Vydanie: O2

Číslo KBÚ: F 6
Strana: 2 z 3

výbušnému znovuzapáleniu. Každý iný oheň uhasiť.
Nebezpečné spaliny : Nedokonalým spaľovaním sa môže vytvárať oxid uhoľnatý (CO).
Špeciálne ochranné prostriedky pre hasičov :
Ochranný oblek a v zatvorených priestoroch použiť izolačný dýchací prístroj.

6. OPATRENIA PRI NÁHODNOM UVOLNENÍ

Osobná ochrana :

Opustiť zamorený priestor. Postarať sa o dostatočné vetranie. Odstrániť zdroje požiaru. V zamorenom priestore zákaz používať iskriace náradie, prístroje, ktoré nie sú vybavené do Ex prostredia, zapínať alebo vypínať el. osvetlenie.

Ochrana životného prostredia :

Pokúsiť sa zastaviť unikanie plynu. Vzhľadom k tomu, že plyn je ťažší ako vzduch, zabrániť vniknutiu do kanalizácie, pivníc, podzemných priestorov, preliačín a jám vyskytujúcich sa pod úrovňou terénu.

Spôsob asanácie :

Miestnosť alebo priestor vyvetrať. V zložitých prípadoch obrátiť sa na dodávateľa plynu.

7. ZAOBCHÁDZANIE A SKLADOVANIE

Manipulácia :

Fľaše na propán - bután sú kovové tlakové nádoby na dopravu skvapalnených uhľovodíkových plynov. Manipulácia s fľašami sa vykonáva prevažne ručne.

Skladovanie :

Pri skladovaní dodržať dostatočný odstup od oxidujúcich plynov a iných látok podporujúcich proces horenia. Postupovať podľa pokynov dodávateľa plynu. Nádoby skladovať na dobre vetrateľnom mieste do maximálnej teploty 50°C. Tlakové nádoby (tlakové plynové fľaše) zabezpečiť proti pádu.

Voľne uložené fľaše sa skladujú v zvislej polohe:

- 33 kg v jednej vrstve
- 10 kg max. v dvoch vrstvách
- 2 kg v pyramídach.

V miestnostiach, kde sú skladované prázdne i plné fľaše, musia byť tieto uložené oddelene. Oddiely s fľašami musia byť označené tabuľkami s nápisom "PLNÉ FLAŠE" a "PRÁZDNE FLAŠE".

Miestnosti určené na skladovanie fliaš musia byť nad úrovňou terénu a musí v nich byť zabezpečené prirodzené vetranie neuzatvárateľnými otvormi pri podlahe a pod stropom.

Priame vykurovanie skladovacieho priestoru vykurovacími zariadeniami s otvoreným ohňom je zakázané. Pri dverách miestnosti skladovania fliaš musí byť umiestnený ručný hasiaci prístroj snehový alebo práškový.

8. KONTROLY EXPOZÍCIE A OSOBNÁ OCHRANA

Technické opatrenia :

Zabezpečiť primerané vetranie. Pri manipulácii s fľašami a zariadením s propán butánom nefajčiť.

Limitné koncentrácie : neboli stanovené

Osobné ochranné prostriedky :

Ochrana očí : ochranné okuliare s bočným chráničom.

Ochrana tela : Pri manipulácii s plynovými fľašami používať bezpečnostnú obuv.

Ochrana rúk : kožené rukavice

Všeobecné bezpečnostné a hygienické opatrenia :

Pri práci nejest', nepiť a nefajčiť. Po práci si umyť ruky teplou vodou a mydlom. Pokožku ošetriť vhodnými reparačnými prostriedkami.

9. FYZIKÁLNE A CHEMICKÉ VLASTNOSTI

Vzhľad : bezfarebný plyn

Zápach : sladkastý, pri použití odorantu ako varovnej látky charakteristický merkaptanový zápach (po síre)

	Propán	Bután
<i>Molárna hmotnosť</i> :	44,094	58,120
<i>Stav pri 20°C</i> : plyn		
<i>Zmena fyzikálneho stavu</i> :		
- bod topenia :	-190,16	-134,96 °C
- bod varu:	-42,6	-0,5 °C
- <i>Kritická teplota</i> :	96,74	152,04 °C
<i>Teplota vznietenia</i> :	470	372 °C

Medza výbušnosti :

- spodná : 1,5 % obj.
- horná : 9,5 % obj.

Hustota (0°C, 101,325 kPa): 2,019 2,59 kg.m⁻³

Hustota (kvap. pri 15°C): 508 585 kg.m⁻³

Relatívna hustota ku vzduchu: cca 1,77

10. STABILITA A REAKTIVITA

Podmienky, ktoré môžu spôsobiť nebezpečnú reakciu :

So vzduchom od 1,5 do 9,5 obj. % sa vytvorí výbušná zmes.

Nebezpečné rozkladné produkty : Pri konc. nad 9,5% zmes horí nedokonalým spaľovaním a tvorí sa oxid uhoľnatý.

Materiály ktorým je potrebné sa vyhnúť :

Oxidujúce látky a halogény (fluór, chlór, bróm, kys. chrómová, peroxid vodíka)

11. TOXIKOLOGICKÉ INFORMÁCIE

Všeobecne : Toxické pôsobenie výrobku nie je známe. Možné sú narkotické účinky, vo vyšších koncentráciách spôsobuje dusenie.

12. EKOLOGICKÉ INFORMÁCIE

Všeobecne : Nie sú známe žiadne škodlivé účinky propán butánu na životné prostredie.

Trieda ohrozenia vody (TOV) :

TOV 0 – vo všeobecnosti neohrozuje vodu. Pri úniku do vody pláva na vode a odparuje sa do ovzdušia.

13. INFORMÁCIE O ZNEŠKODŇOVANÍ

Všeobecne

Nevypúšťať na miestach, kde môže vzniknúť nebezpečie vytvorenia výbušnej zmesi plyn/vzduch. Nespotrebovaný plyn spáliť vhodným horákom, alebo vrátiť dodávateľovi.

KARTA BEZPEČNOSTNÝCH ÚDAJOV

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania: máj 2004
Vydanie: O2

Číslo KBÚ: F 6
Strana: 3 z 3

Nenechať prúdiť do kanalizácie, pívnic, pracovných výkopov alebo na iné miesta, kde by zhromažďovanie mohlo byť nebezpečné. Ak je potrebná rada, obrátiť sa na dodávateľa plynu.

14. INFORMÁCIE PRE PREPRUVU

Identifikačné číslo:

UN č. 1965 zmes uhľovodíkového plynu kvapalná

alebo 1964 zmes uhľovodíkového plynu stlačená

Bezpečnostná značka: 2.1 horľavý plyn

GGVS/ADR/GGVE/RID,

trieda 2, číslo 2 F

ADR/RID číslo nebezpečenstva 23

Ďalšie informácie k preprave:

Neprevážať vozidlami, ktoré nemajú ložný priestor oddelený od kabíny vodiča. Vodič musí poznať nebezpečie nákladu a musí vedieť, čo je potrebné vykonať v prípade nehody alebo núdze. Plynové fľaše pred prevozom zaistiť. Ventil fľaše musí byť uzavretý a utesnený. Uzavieracia zátka musí byť na ventile dotiahnutá tak, aby sa cestou neuvoľnila a spoľahlivo vzdorovala obvyklému namáhaniu pri doprave. Plynové fľaše sa nesmú dopravovať spoločne s horľavými kvapalinami, výbušnými látkami, žieravinami uloženými v rozbitých obaloch. Zabezpečiť dostatočné vetranie. Dodržať platné predpisy.

15. REGULAČNÉ INFORMÁCIE

Informácie o značení :

Symbol nebezpečia: F+ mimoriadne horľavý

Špecifické riziko (R vety) :

R 12 Mimoriadne horľavý

Bezpečné zaobchádzanie (S vety):

S 9 Uchovajte nádobu na dobre vetranom mieste

S 16 Uchovajte mimo dosahu zdroja zapálenia –
Zákaz fajčenia

Tci 5,7 Max. obsah plynu v zmesi s dusíkom, ktorý
nie je na vzduchu horľavý (% obj.)

16. ĎALŠIE INFORMÁCIE

Dodržiavať všetky národné / miestne predpisy. Skôr než sa výrobok začne používať v nejakom novom procese alebo pokuse je treba vypracovať štúdiu o materiállovej znášanlivosti a bezpečnosti.

Predpisy

Direktíva Rady 67/548 EHS v znení neskorších zmien a doplnkov. Dohoda ADR.

STN 07 8304 Kovové tlakové nádoby k doprave

plynov.

STN EN 1439 Prepravné vratné fľaše určené na skvapalnené ropné plyny (LPG)

STN EN 1440 Prepravné vratné fľaše určené na skvapalnené ropné plyny (LPG) – periodická skúška Vyhl. č. 300/96 Z.z. o zabezpečovaní ochrany obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulácii s nebezpečnými škodlivinami.

Zákon č. 309/91 a jeho doplnky o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami.

Zákon 163/2001 Z.z. o chem. látkach a chem. prípravkoch.

Výnos MHSR č. 2/2002 na vykonanie zákona 163/2001 Z.z.

Zákon 367/2001 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Zákon 514/2001 Z.z. ktorým s mení a dopĺňa zákon NR SR č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí.

Predpis EIGADoc 906/02